

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 6. maijā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Veronika Krūmiņa un Juris Juriss,
kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs)
pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 68/2025),

konstatēja:

1. No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:
 - 1.1. atzīt Latvijas Soduzpildes kodeksa (turpmāk – Kodekss) 13.¹ pantu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 96. pantam, Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 8. pantam, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk – Harta) 7., 24. un 41. pantam, Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām (turpmāk – Pakts) 17. pantam, kā arī Eiropas Padomes Parlamentārās Asamblejas 1998. gada 26. jūnija rezolūcijai Nr. 1165 (1998) “Par tiesībām uz privātumu” (turpmāk – Rezolūcija);
 - 1.2. piešķirt Pieteikuma iesniedzējam valsts nodrošināto juridisko palīdzību, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums nav pietiekams.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka notiesāto ievietošanu konkrētajā brīvības atņemšanas iestādē nosaka Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieks, ievērojot medicīnas, drošības un noziedzības novēršanas kritērijus. Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieka lēmums par notiesātā ievietošanu brīvības atņemšanas iestādē nav apstrīdams un pārsūdzams.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš sniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Pieteikuma iesniedzējs jau iepriekš ir vērsies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgiem pieteikumiem (ieteikumi Nr. 230/2022, Nr. 20/2023, Nr. 7/2024 un Nr. 106/2024). Pēdējā pieteikumā, par kuru lēmusi Satversmes tiesas kolēģija (ieteikums Nr. 106/2024), tika lūgts atzīt apstrīdēto normu un Kodeksa 13.² panta piekto daļu par neatbilstošu Satversmes 89., 91. un 92. pantam, Konvencijas 6. un 13. pantam, kā arī Hartas 47. un 48. pantam. Satversmes tiesas 2. kolēģija ar 2024. gada 21. oktobra lēmumu atteicās ierosināt lietu, jo nebija gūstams apstiprinājums tam, ka izskatāmajā gadījumā apstrīdētās normas rada Pieteikuma iesniedzēja tiesību uz taisnīgu tiesu aizskārumu.

Izskatāmajā pieteikumā ir precizēts prasījums. Proti, Pieteikuma iesniedzējs vairs nelūdz vērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 89., 91. un 92. pantam, Konvencijas 6. un 13. pantam un Hartas 47. un 48. pantam, bet lūdz vērtēt tās atbilstību Satversmes 96. pantam, Konvencijas 8. pantam, Hartas 7., 24. un 41. pantam, Pakta 17. pantam un Rezolūcijai. Tāpat pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums un faktiskie apstākļi izklāsts ir mainījies pēc būtības, un kolēģijai jāpārbauda izskatāmā pieteikuma atbilstība Satversmes tiesas likuma prasībām.

5. Satversmes tiesas kompetence ir noteikta Satversmes 85. pantā, kā arī Satversmes tiesas likuma 1. un 16. pantā. Satversmes tiesas likuma 16. pantā ir izsmēloši uzskaitītas Satversmes tiesā izskatāmās lietas.

5.1. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma normu atbilstību Satversmei. Savukārt atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 6. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem

starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Pieteikuma iesniedzējs apstrīd likuma normas atbilstību Satversmes, Konvencijas, Hartas un Pakta normām. Līdz ar to šie pieteikumā minētie prasījumi ir piekritīgi Satversmes tiesai.

5.2. Satversmes tiesas likuma 16. pantā nav paredzēta Satversmes tiesas kompetence vērtēt tiesību normu atbilstību Eiropas Padomes Parlamentārās Asamblejas rezolūcijām, kurām ir tikai ieteikuma raksturs (*sal.: Satversmes tiesas 2000. gada 30. augusta sprieduma lietā Nr. 2000-03-01 secinājumu daļas 6. punkts*). Līdz ar to prasījums par apstrīdētās normas atbilstību Rezolūcijai nav piekritīgs Satversmes tiesai.

5.3. Saskaņā ar Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 21. pantu iesniegumus par juridisko palīdzību izskata Tiesu administrācija. Tā pieņem lēmumus par juridiskās palīdzības piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt un paziņo lēmumu iesniedzējam, kā arī šajā likumā noteiktajos gadījumos norīko juridiskās palīdzības sniedzēju. Līdz ar to šā lēmuma 1.2. punktā izteiktā lūguma izskatīšana nav piekritīga Satversmes tiesai.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā pamatot, ka ir aizskartas pieteikuma iesniedzēja Satversmē ietvertās pamattiesības.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja tieši apstrīdētā norma aizskar personas pamattiesības (*piemēram, Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punkts*).

No Tiesu informācijas sistēmā pieejamās informācijas izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs, izciešot brīvības atņemšanas sodu, ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) priekšnieka lēmumu pārvietots no [..] cietuma uz [..]

cietumu. Pieteikuma iesniedzējs vērsās administratīvajā tiesā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru viņš turpmākai soda izciešanai tiktu pārvietots uz [..] cietumu. Pirmās instances tiesa un apelācijas instances tiesa pieteikumu noraidīja. Savukārt Senāts atteica ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar Pieteikuma iesniedzēja kasācijas sūdzību.

Satversmes tiesas 3. kolēģija 2024. gada 23. februāra lēmumā, izskatot pieteikumu Nr. 7/2024, jau konstatēja, ka Pieteikuma iesniedzējs savu pamattiesību aizskārumu saista ar to, ka Pārvaldes priekšnieks, lemjot par viņa pārvietošanu, apstrīdēto normu ir piemērojis formāli, nevērtējot Pieteikuma iesniedzēja iespējas tikties ar tuviniekiem. Arī izskatāmajā pieteikumā norādīts, ka kopš 2021. gada augusta viņam ir liegta tikšanās ar māti, un pausts vispārīgs Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par Ieslodzījuma vietu pārvaldes rīcību. Senāta 2022. gada 6. decembra spriedumā lietā Nr. A420272721 norādīts, ka nav pieļaujams, ka iestāde lēmumu par ieslodzītās personas pārvietošanu pieņem formāli, nevērtējot tā ietekmi uz tiesību uz saskarsmi ar ģimeni īstenošanu, un tiesai ir pienākums pārbaudīt, vai šāds lēmums nav pieņemts, pienācīgi neizvērtējot tā ietekmi uz tiesībām uz ģimenes dzīvi (*sk. Senāta 2022. gada 6. decembra sprieduma lietā Nr. A420272721 6. punktu*). No tiesu nolēmumiem izriet, ka gan pirmās instances, gan apelācijas instances tiesa ir vērtējusi Pieteikuma iesniedzēja pārvietošanas ietekmi uz satikšanos ar tuviniekiem. Konkrētajā gadījumā Pieteikuma iesniedzēja apsvērumi par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes, Konvencijas, Hartas un Pakta normām pēc būtības ir vērsti uz Pārvaldes priekšnieka veiktās apstrīdētās normas piemērošanas pārvērtēšanu. Tomēr tie nevar būt par pamatu lietas ierosināšanai Satversmes tiesā, jo Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu piemērošanas un interpretācijas jautājumus (*piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punkts*).

Tādējādi no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka tieši apstrīdētā norma, nevis tās piemērošana konkrētajā situācijā, rada Pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārumu.

Turklāt jāņem vērā, ka starptautiskajos cilvēktiesību līgumos un Satversmē ietvertās pamattiesības Latvijas tiesību sistēmā veido vienotu veselumu. Tādējādi, ja pieteikumā ir ietverts prasījums izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi, pieteikuma iesniedzējam jāpamato arī tas, kādēļ apstrīdētās normas atbilstība starptautisko tiesību normai būtu vērtējama atsevišķi no Satversmes normas. Proti,

jāpamato, ka starptautisko tiesību noma paredz plašāku, no Satversmes atšķirīgu, pamattiesību aizsardzības apjomu (*sal.: Satversmes tiesas 2019. gada 7. novembra sprieduma lietā Nr. 2018-25-01 17. punkts un 2019. gada 5. decembra sprieduma lietā Nr. 2019-01-01 16.3.1. punkts*). Pieteikumā šāds pamatojums attiecībā uz prasījumu izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Konvencijas 8. pantam, Hartas 7., 24., 41. pantam, kā arī Pakta 17. pantam nav ietverts.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1. un 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 68/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Jautrīte Briede